

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ

АРХЕОЛОГІЯ
І ДАВНЯ ІСТОРІЯ
УКРАЇНИ
Випуск 1 (22)

2017
КИЇВ

НАУКОВА СЕРІЯ — ЗАСНОВАНА У 2010 Р.

ВИДАЄТЬСЯ ЧОТИРИ РАЗИ НА РІК

АРХЕОЛОГІЯ:

ДОСЛІДЖЕННЯ,
ЕКСПЕРИМЕНТИ,
РЕКОНСТРУКЦІЇ

АРХЕОЛОГІЯ І ДАВНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Наукова серія з проблем археології та давньої історії

Серія присвячена публікаціям досліджень з археології та давньої історії України. Висвітлюються питання соціально-економічного розвитку та культурних зв'язків населення України у кам'яному та мідно-бронзовому віках, сторінки з історії киммерійців та скіфів, матеріальна та духовна культура античних греків у Північному Причорномор'ї, етногенез та рання історія слов'ян, розвиток давньоруських міст і сіл, матеріальної культури середньовіччя і нового часу. Видаються нові археологічні матеріали, розвідки з історії археології та архівні джерела. Для археологів, істориків, краєзнавців, учителів історії, студентів історичних факультетів, усіх, хто цікавиться давньою історією України.

Серия посвящена публикациям исследований по археологии и древней истории Украины. Освещаются вопросы социально-экономического развития и культурных связей населения Украины в каменном и медно-бронзовом веках, страницы истории киммерийцев и скифов, материальная и духовная культура античных греков в Северном Причерноморье, этногенез и ранняя история славян, развитие древнерусских городов и сел, материальной культуры средневековья и нового времени. Издаются новые археологические материалы, исследования по истории археологии и архивные источники. Для археологов, историков, краеведов, учителей истории, студентов исторических факультетов, всех, кто интересуется древней историей Украины.

A series is devoted to publications of investigations on archaeology and ancient history of Ukraine. Questions of social and economic development and cultural relations of the population of Ukraine in the Stone and Copper-Bronze Age, pages of Cimmerian and Scythian history, material and spiritual culture of antique Greeks in Northern Black Sea Coast, ethnogenesis and early history of Slavs, development of the Ancient Russian cities and villages, material culture of Medieval and Modern periods are under observing. New archeological records, survey on history of archaeology and archival sources are being published. This series is intended for archeologists, historians, regional specialists, teachers of history, students of historical departments and for all who is interested in ancient history of Ukraine.

Засновник та видавець

Інститут археології
Національної академії наук
України

Свідоцтво

про реєстрацію ЗМІ
КВ № 17659-6509Р
від 29.03.2011

Адреса редакції:

Україна, 04210, Київ 210,
просп. Героїв Сталінграда, 12
Тел.: (+380-44) 418-61-02
Факс: (+380-44) 418-33-06
E-mail: gorbantenko@gmail.com

Затверджено до друку

Вченою радою
Інституту археології
НАН України
20.10 2016, протокол № 7.

Усі матеріали рецензовано

Рисунки

авторські

Надруковано

в авторській редакції

Комп'ютерна верстка

С.А. Горбаненка

Усі права застережено.

Передрук можливий
зі згоди редакції
та авторів статей

ISSN 2227-4952

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

ГОЛОЧКО П. П., академік НАН України
СКОРИЙ С. А. (головний редактор), доктор історичних наук, професор

ГОРБАНЕНКО С. А. (відповідальний секретар), кандидат історичних наук

ІВАКІН Г. Ю., член-кореспондент НАН України
КРИЖИЦЬКИЙ С. Д., член-кореспондент НАН України

МОЦЯ О. П., член-кореспондент НАН України

ЧАБАЙ В. П., член-кореспондент НАН України

ЗАЛІЗНЯК Л. Л., доктор історичних наук, професор

ОТРОЩЕНКО В. В., доктор історичних наук, професор

БОЛТРИК Ю. В., кандидат історичних наук

КУЛАКОВСЬКА Л. В., кандидат історичних наук

ПЕТРАУСКАС О. В., кандидат історичних наук

ПОТЄХІНА І. Д., кандидат історичних наук

САМОЙЛОВА Т. Л., кандидат історичних наук

СОН Н. О., кандидат історичних наук

Надруковано за фінансової підтримки Громадської організації «Історико-культурологічний центр "Крук"» м. Горішні Плавні та Житомирської археологічної експедиції ІА НАН України

© ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ, 2017

Підписано до друку 20.03.2017. Формат 60 × 84/8.

Гарн. Century Schoolbook. Папір офс. Друк офс. Ум.-друк. арк. 44,2. Обл.-вид. арк. 52,2. Тираж 150 екз. Зам.

Тираж віддруковано ТОВ «Майдан», 61002, Харків, вул. Чернишевська, 59. Тел.: (057) 700-37-30

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 1002 від 31.07.2002 р.

З М І С Т

- Олевськ стародавній та сучасний
(*О.А. Омельчук*)
- Скансен у Горішніх Плавнях: реалії й перспективи
- Літописний Вишгород: минуле, сучасне, майбутнє
(*В.П. Виговський*)
- Вступ

СТАТТІ

- Петраускас А.В.* Археологічні розкопки, експериментальна археологія та музеєфікація на базі археологічної експедиції в м. Олевськ
- Гопкало О.В.* Остатки одяжки из погребений культуры Черняхов—Сынтана-де-Муреш
- Колода В.В.* Спеціалізовані знаряддя як відображення рівня ремісничого виробництва на селищі «Мохнач II» у салтівський час
- Тарасаў С.В.* Канфлікт паміж Полацкам і Кіевам 1066—1068 гг. Палітыка-рэлігійны аспект
- Готун І.А.* Середньовічне селище Ходосівка-Рославське (до десятиріччя розкопок пам'ятки)
- Пескова А.А.* К вопросу о местных особенностях в изготовлении борисоглебских крестов-реликвари-ев в Галицко-Волынской земле
- Кощман В.І., Плавінські М.А.* Абарончыя збудаванні Мінскага замчышча ў святле апошніх даследаванняў
- Мусин А.Е.* Вышгородская икона святых князей Бориса и Глеба: истоки образа и эволюция иконографии

C O N T E N T S

- 6 Olevsk an Ancient and Modern
(*O.A. Omelchuk*)
- 8 Skansen in Horishny Plavny: Realities and Perspectives
- 10 Annalistic Vyshgorod: Past, Present and Future
(*V.P. Vyhovskyy*)
- 12 Foreword

ARTICLES

- 15 *Petrauskas A.V.* Archaeological Excavations, Experimental Archaeology and Museumification on Archaeological Expedition Base in the City Olevsk
- 22 *Gopkalo O.V.* The Remains of Clothes from Graves of Chernyakhiv—Sintana-de-Mures Culture
- 40 *Koloda V.V.* Specialized Crafting Tools as a Mark of the Handicraft Level at Mokhnach «II» Settlement in the Saltov Times
- 50 *Tarasov P.I.* The conflict 1066—1068 between Polotsk and Kiev. Political and religious aspect
- 61 *Hotun I.A.* Khodosivka-Roslavske Medieval Settlement (to the tenth anniversary of excavations of monument)
- 91 *Peskova A.A.* On the Local Specificities of the Manufacturing of Reliquary-Crosses on the Territory of Galicia and Volhynia
- 100 *Koshman V.I., Plavinski M.A.* Fortifications of Minsk Zamchyshecha in the light of recent research
- 110 *Musin A.Ye.* The icon of Saint Princes Boris and Gleb in Vyshgorod near Kiev: origins and development of iconography

ПУБЛІКАЦІЇ АРХЕОЛОГІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ

Магомедов Б.В., Диденко С.В., Милашевский А.С. 123
Могильник черняховской культуры у с. Легедзине
(работы 2015 г.)

Приложение 1. Рудич Т.А. Палеоантропологический материал из могильника Легедзине за 2015 г.

Приложение 2. Козак О.Д. Палеопатологические исследования скелетов с раскопок могильника Легедзине за 2015 г.

Кракало І.В. Лики античності

Козюба В.К. Нові давньоруські пам'ятки околиць Києва

Кедун І.С., Пархоменко О.Г. Археологічні дослідження поселення Магерки І в Ніжині

Плавінські М.А. Папярэднія вынікі раскопак Мядзельскага замка ў 2013—2015 гг.

ЭКСПЕРИМЕНТ і РЕКОНСТРУКЦІЯ

Дараган М.Н., Бондарь К.М. От измерений к реконструкциям: методология неразрушающих исследований памятников археологии и истории

Лысенко С.С., Лысенко С.Д. Экспериментальные исследования способа ношения некоторых украшений комаровской культуры

Бітківська Т.В. Типологія, хронологія і технологічні особливості виробництва фібул зарубинецького типу

Рейда Р.М., Гейко А.В., Сапегін С.В. Реконструкція ремінів з поховання 115 Шишацького могильника черняхівської культури

Петраускас О.В., Коваль О.А. Експериментальні роботи Комарівської археологічної експедиції в 2015 р.

Оленіч А.М., Бібіков Д.В., Івакін В.Г., Зоценко І.В. Експериментальна реконструкція давньоруського гончарного горну (за матеріалами ремісничого поселення Вишгорода)

Шерстюк В.В. До реконструкції Говтвянської битви 1638 р.

Погоржельська І.В. Дослідження та наукова реконструкція одягу угорського типу за археологічними знахідками

АРХЕОЛОГІЯ і ПРИРОДНИЧІ НАУКИ

Нікітенко І.С., Супруненко О.Б. Петрографічні дослідження кам'яних стел і деталей поховальних споруд з округи Горішніх Плавнів на Полтавщині

PUBLICATIONS of ARCHAEOLOGICAL MATERIALS

Magomedov B.V., Didenko S.V., Milashevsky O.S. 123
The Cemetery of Chernyakhiv Culture by Village Legedzine (Excavation 2015)

Appendix 1. Rudich T.A. Paleanthropological material from the cemetery Legedzine in 2015

Appendix 2. Kozak O.D. Paleopathological study of skeletons from excavations of cemetery Legedzine in 2015

142 Krakalo I.V. Faces of Antiquity

148 Koziuba V.K. New Old Rus'sian Sites in Vicinity of Kiev

159 Kedun I.S., Parkhomenko O.G. Archaeological Research of the Settlement Magerky I in Nizhyn

163 Plavinski M.A. Preliminary Results of Miadzel Castle Excavations in 2013—2015

EXPERIMENT and RECONSTRUCTION

178 Daragan M.M., Bondar K.M. From measurements to reconstructions. The methodology for non-destructive investigations of archaeological and historical monuments

190 Lysenko S.S., Lysenko S.D. Experimental study of the way of wearing of some adornments of Komarov culture

204 Bitkovska T.V. Typology, Chronology and Technological Specificity of the Zarubintsy Fibula Type Making

210 Reida R.M., Heiko A.V., Sapiehin S.V. Reconstruction of Belts from the Burial 115 of Shyshaky Cemetery of Chernyakhiv Culture

216 Petrauskas O.V., Koval O.A. Experimental Investigations in Komariw Archaeological Expedition 2015

225 Olenich A.M., Bibikov D.V., Ivakin V.G., Zotsenko I.V. Experimental reconstruction of old rus pottery kiln (based on excavations handicraft quarter of Vyshgorod)

230 Sherstyuk V.V. By the Reconstruction of the Battle near Govtva 1638

238 Pogorzhelska I.V. Studying and Science Reconstruction Hungarian Clothes on the Base of Archeological Finds

ARCHAEOLOGY and NATURAL SCIENCES

243 Nikitenko I.S., Suprunenko O.B. Petrographic Investigations of Stone Stelae and Burial Construction Details from the Neighborhood of Horishni Plavni in Poltava Region

- Камелина Г.А., Биркина Н.А., Мамонова А.А.* 249 *Kamelina G.A., Birkina N.A., Mamonova A.A.* Textiles in the Burials of the Chernyakhiv Culture in the Collection of the State Historical Museum
- Журавлев О.П.* 258 *Zhuravlev O.P.* Osteological Materials from the Chernyakhiv Cultures Settlement Barbara I
- Черненко О.С., Кравченко Р.А., Горбаненко С.А., Горобець Л.В., Ковальчук О.М., Сенюк О.Г., Сергеева М.С.* 266 *Chernenko O.E., Kravchenko R.A., Gorbanenko S.A., Gorobets L.V., Kovalchuk O.M., Senyuk O.G., Sergeeva M.S.* Сverdlovske-1: біогосподарська діяльність мешканців роменського городища на Чернігівщині
- Сергеева М.С.* 302 *Sergeyeva M.S.* Археологічна деревина як джерело для реконструкції господарчої діяльності давньоруського населення Середнього Подніпров'я (до постановки проблеми)
- Нестеровський В.А., Журукіна О.Ю.* 310 *Nesterovskiy V.A., Zhurukhina O.Yu.* Технологія обробки бурштину у давньоруський час
- Яніш Є.Ю., Шерстюк В.В.* 317 *Yanish Ye.Yu., Sherstiuk V.V.* Результати аналізу іхтіологічних решток з Манжелівського городища (за результатами досліджень 2015 р.)
- Гнера В.А.* 321 *Gnera V.A.* Використання аеро- та космознімків для археологічної розвідки Брусилівського р-ну

ДИСКУСІЇ

- Володарець-Урбанович Я.В.* 331 *Volodarets-Urbanovich Ya.V.* Ливарні формочки слов'ян раннього середньовіччя: реінтерпретація знахідок
- Скиба А.В.* 347 *Skyba A.V.* До питання про функціональне використання Т-подібних бляшок в поясах наборів «геральдичного» стилю
- Башкоу А.А., Іоу А.В.* 357 *Bashkou A.A., Iou O.V.* Да питання аб тапаграфії і реконструкції старажытнага Камянца

ІСТОРИЯ НАУКИ

- Тарабукін О.О.* 362 *Tarabukin O.O.* Коднянські старожитності (за матеріалами досліджень С.С. Гамченка)
- 375 Our authors**
- 378 List of abbreviations**

DISCUSSION

HISTORY of SCIENCE